

عنوان مقاله:

تاملی بر شیوه طراحی نخستین قلم نستعلیق چاپی منسوب به چارلز ویلکینز در واژه نامه گلاذوین (۱۱۹۲ ق. ۱۷۸۰ م.)

محل انتشار:

فصلنامه جلوه هنر، دوره 13، شماره 3 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسندگان:

علی بوذری - استادیار گروه ارتباط تصویری و تصویرسازی، دانشکده هنرهای تجسمی، دانشگاه هنر، تهران، ایران، نویسنده مسئول.

مهدی صحراگرد - استادیار گروه معماری، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

خلاصه مقاله:

فونت منسوب به چارلز ویلکینز نخستین تلاش ها برای گذر از محدودیت های طراحی فونت چاپی نستعلیق، با ایجاد تغییراتی در شکل و ترکیب حروف، است. این پژوهش بر اساس منابع کتابخانه ای و به شیوه توصیفی-تحلیلی، در پی یافتن پاسخ به این پرسش انجام شده که ویلکینز از چه شیوه هایی برای مناسب سازی خط نستعلیق به منظور طراحی فونت و چاپ کتاب استفاده کرده است. به این منظور خط چاپی واژه نامه مختصر گلاذوین (۱۱۹۲ ق. ۱۷۸۰ م.)، نخستین کتاب چاپ سربی نستعلیق به دست ویلکینز، با اثری به خط نستعلیق از همان زمان مقایسه شده است. بدین منظور فونت نستعلیق مذکور با دفتر مفردات به خط عبیدالله حسینی شیرین رقم که اندکی بعد در انتهای کتابی چاپ شده به دست همو با عنوان گرامر زبان هندوستانی (لندن، ۱۲۴۲ ق. ۱۸۲۶ م.) آمده، به منزله نزدیک ترین اثر در دسترس، مقایسه شد. یافته های این پژوهش بیانگر آن است که در فونت منسوب به ویلکینز برخی از اشکال مرسوم حروف حذف شده و برخی از اشکال در مواضع نامتعارف استفاده شده است. به علاوه، برخی از حروف در جهت ساده سازی تغییر کرده و شیوه های متنوع اتصال حروف محدود شده است. علاوه بر ترکیب حروف، در ترکیب سطرها هم تغییراتی رخ داده و کلمات درهم تنیده خط نستعلیق کتابت در یک سطر به کلمات مجزا و با فاصله غیراصولی در فونت چاپی تبدیل شده است.

کلمات کلیدی:

چاپ فارسی (هند)، طراحی فونت، نستعلیق، عبیدالله شیرین رقم، چارلز ویلکینز

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1369718>

